

Warszawa, dnia 7 sierpnia 2012 r.

RPO-704972-VII-720.6/12/MK

Raport
Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Pomieszczeń dla Osób
Zatrzymanych Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV
w Warszawie
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 29 czerwca 2012 r., do Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm): Aleksandra Iwanowska oraz Marcin Kusy (prawnicy).

Celem wizytacji zapobiegawczej Krajowego Mechanizmu Prewencji, było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Izby przedstawionej przez nadkom. Grzegorza Wypychowskiego – eksperta Wydziału Prewencji KRP oraz funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- przeprowadzeniu indywidualnych rozmów z osobami zatrzymanymi,

- zapoznaniu się z następującą dokumentacją PdOZ: Regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, książką wizyt lekarskich, książkami przebiegu służby, wybranymi protokołami zatrzymań oraz kwitami depozytowymi.

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali Komendanta Rejonowego Policji oraz zastępcę naczelnika Wydziału Prewencji o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Czynności Mechanizmu obejmowały okres Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej - EURO 2012, tj. od 9 do 29 czerwca 2012 r.

2. Legalność zatrzymania

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

Z analizy dokumentacji wynika, iż od 9 do 29 czerwca w Izbie zatrzymano 170 osób.

Opłata za pobyt w PdOZ osoby nietrzeźwej wynosi 200 zł.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

Zgodnie z wyjaśnieniami funkcjonariuszy Policji pełniącymi dyżur w PdOZ, kontrola osobista zatrzymanych odbywa się w pomieszczeniu, w którym znajdują się szafki z depozytem osób zatrzymanych. Przeszukania umieszczanych w jednostce kobiet dokonują funkcjonariuszki Policji z innych wydziałów, pełniące dyżury w danym dniu w Komendzie. Informację tę potwierdziła zatrzymana, z którą przedstawicielka KMP przeprowadziła indywidualną rozmowę.

Analiza książki przebiegu służby wykazała dokonywanie kontroli pomieszczeń co godzinę.

Podczas czynności ustalono, iż funkcjonariusze Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV nie posiadają możliwości odtworzenia zarchiwizowanych nagrań z monitoringu PdOZ. Jak zostali poinformowani przedstawiciele Mechanizmu, dostęp

do nich pozostaje w zakresie kompetencji pracowników Komendy Stołecznej Policji. W związku z powyższym, Krajowy Mechanizm Prewencji zwrócił się do Komendanta Stołecznego Policji z prośbą o udostępnienie konkretnych nagrań z monitoringu. Pismem z dnia 27 lipca 2012 r. I Zastępca Komendanta Stołecznego Policji poinformował Mechanizm o uszkodzeniu rejestratora pamięci systemu nagrywającego. W związku z zaistniałą sytuacją Mechanizm zaleca bezzwłoczną naprawę systemu.

Osoby zatrzymane, z którymi przedstawiciel KMP przeprowadził indywidualne rozmowy nie zgłaszały uwag odnośnie traktowania ich przez funkcjonariuszy Policji.

4. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w Izbie, badaniu lekarskiemu poddawane są wszystkie osoby nietrzeźwe, natomiast pozostałe tylko wówczas, gdy jest taka potrzeba lub zatrzymany tego żąda.

Badania lekarskie przed przyjęciem do Izby odbywają się w różnych szpitalach na terenie miasta Warszawy. Lekarz po badaniu wydaje zaświadczenie zezwalające na przebywanie danej osoby w PdOZ. Zaświadczenie to dołączane jest do protokołu zatrzymania.

W razie nagłego zachorowania zatrzymanego w Izbie lub gdy zatrzymany żąda badania lekarskiego do jednostki wzywane jest pogotowie ratunkowe. Jeśli na podstawie wywiadu/badania lekarz stwierdzi, iż konieczne jest przeprowadzenie specjalistycznych badań, osobę zatrzymaną przewozi się do szpitala. Lekarz ponownie wydaje zaświadczenie o braku przeciwwskazań do dalszego przebywania w Izbie lub następuje zwolnienie zatrzymanego z PdOZ ze względu na stan zdrowia. Zaświadczenia lekarskie posiadają opis przeprowadzonych badań, na podstawie których lekarz wydał decyzję wraz ze wskazaniem dotyczącym dalszego postępowania przez funkcjonariuszy Policji.

Wszelkie kwestie dotyczące realizacji prawa zatrzymanych do ochrony zdrowia odnotowywane są w następujących dokumentach: w książce przebiegu służby, książce wizyt lekarskich oraz teczkach zatrzymanych (protokół zatrzymania oraz zaświadczenie o braku przeciwwskazań do przebywania w PdOZ).

Jednakże, analiza dokumentacji wykazała, że w niektórych protokołach zatrzymań odnotowywane było oświadczenie zatrzymanego, że jest zdrowy, natomiast w kolejnym punkcie tego protokołu zaznaczano, że zatrzymany był badany przez lekarza, bez podania przyczyny przeprowadzania badania. W ocenie Mechanizmu wpisy te są wewnętrznie sprzeczne. Głębsza analiza wykazała wprawdzie, że ww. osoby były badane ze względu na wcześniejsze spożycie alkoholu, jednakże nie jest to bezpośrednio przedstawione jako przyczyna skierowania zatrzymanego do lekarza. KMP podkreśla, że w celu umożliwienia dokonania oceny, czy osobom zatrzymanym i doprowadzonym do wytrzeźwienia została zapewniona właściwa opieka lekarska, niezbędne jest prawidłowe wypełnianie dokumentacji, z uwzględnieniem wszystkich informacji związanych ze stanem zdrowia zatrzymanego i przesłanek do skierowania go na badania lekarskie. Ponadto, w książce przebiegu służby brakowało informacji o realizacji zaleceń lekarskich przez funkcjonariuszy Policji dyżurujących w Izbie (wydaniu zaleconych lekarstw).

Do protokołu zatrzymania dołączane były notatki ze szczegółowym opisem obrażeń osób przyjmowanych do Izby. Przyjęte przez funkcjonariuszy Policji rozwiązanie, Mechanizm ocenia jako dobrą praktykę.

5. Personel

Stały nadzór nad zatrzymanymi przebywającymi w Izbie sprawuje dwóch funkcjonariuszy Policji, pełniących służbę w 12 godzinnym systemie zmianowym. Zgodnie z informacją przez nich udzieloną, corocznie przechodzą oni szkolenie z pełnienia służby w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych, który obejmuje również kurs z udzielania pierwszej pomocy.

KMP stoi na stanowisku, iż powyższą ofertę szkoleniową należałoby poszerzyć o dodatkowe zagadnienia tak, aby personel PdOZ wiedział jak pracować z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak radzić sobie ze stresem i agresją etc. Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom (patrz: Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego) wskazują, że nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu

osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji czy Służby Więziennej.

6. Prawo do informacji

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych i umieszczanych w PdOZ jest *Regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* (dalej: Regulamin). Jego treść została udostępniona na zewnętrznej stronie drzwi do pokoi dla osób zatrzymanych. Tam też umieszczono adresy instytucji stojących na straży praw człowieka. Tymczasem zgodnie z §16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r. Poz. 638) *kopię regulaminu, o którym mowa w ust. 1, oraz wykaz instytucji stojących na straży praw człowieka umieszcza się w pokoju dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w sposób uniemożliwiający ich zniszczenie lub dokonanie przy ich pomocy zamachu na zdrowie człowieka*. W związku z powyższym Mechanizm zaleca prawidłowe realizowanie wskazanego zapisu rozporządzenia i wywieszenie Regulaminu oraz adresów instytucji stojących na straży praw człowieka w pokojach dla osób zatrzymanych.

Krajowy Mechanizm Prewencji ustalił, iż funkcjonariusze Policji informują o fakcie zatrzymania wskazane przez zatrzymanych osoby trzecie, każdorazowo gdy zgłoszą takie żądanie. Jednakże, zgodnie z przytoczonym wyżej „Zbiorem zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia” *niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób*

według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana (Zasada 16.1). W związku z powyższym, w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji.

W dniu wizytacji na terenie PdOZ były dostępne dla zatrzymanych gazety. Jednakże z informacji uzyskanych od funkcjonariuszy Policji dyżurujących w PdOZ wynika, że są one ich własnością, gdyż Komenda nie dostarcza prasy do pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. KMP zaleca przeznaczenie środków finansowych na zakup aktualnych gazet do PdOZ.

7. Warunki bytowe

Wszystkie pokoje dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wyposażone zostały w jednakowy sposób. W każdym znajdują się drewniane podesty do spania oraz ławy. Zatrzymani mają zapewnioną właściwą temperaturę i oświetlenie odpowiednie do czytania i pisanie. W pomieszczeniach działała sprawna wentylacja grawitacyjna.

W Izbie funkcjonuje monitoring, którego podgląd dostępny jest na ekranie w dyżurce profosa.

Depozyt osób zatrzymanych przechowywany jest w szafkach, znajdujących się w wydzielonym pomieszczeniu. Jedną z szafek przeznaczono na depozyt osób chorych zakaźnie.

Pokoje sanitarne przeznaczone dla zatrzymanych wyposażono w w-c, umywalki, pisuar, miskę ustępową oraz prysznic, urządzone je w sposób zapewniający intymność korzystającym z nich. W dniu wizytacji w sanitariacie dla osób zakaźnie chorych brakowało mydła i ręczników papierowych, w pomieszczeniu tym było brudno. Z informacji uzyskanych od funkcjonariusza Policji pełniącego służbę w PdOZ wynika, że w sanitariacie tym wyodrębniono miejsce do używania wyrobów tytoniowych przez osoby zatrzymane. Stan drugiego pomieszczenia sanitarnego i znajdujących się w nim urządzeń nie budził zastrzeżeń.

Bielizna pościelowa przechowywana jest w wyodrębnionych na ten cel magazynach. Wyznaczono pomieszczenie na czystą oraz brudną bieliznę. W magazynie z czystą bielizną, na regale, poukładana jest pościel, ręczniki, obuwie zastępcze i dresy.

8. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca:

1. udostępnienie zatrzymanym Regulaminu oraz adresów instytucji stojących na straży praw człowieka zgodnie z §16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb;
2. rozważenie możliwości samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, a tylko w sytuacjach szczególnych realizowanie tego prawa za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji, udzielając przy tym zatrzymanym informacji zwrotnej o powiadomieniu osoby bliskiej o zatrzymaniu;
3. prowadzenie w sposób rzetelny, czytelny i szczegółowy protokołów zatrzymań w zakresie przyczyn przeprowadzania badań lekarskich;
4. każdorazowe odnotowywanie wykonywania zaleceń lekarskich w książce przebiegu służby;
5. bezzwłoczną naprawę systemu monitorującego PdOZ;
6. wyznaczenie do obsługi monitoringu funkcjonariusza Policji z Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV;
7. zorganizowanie szkoleń dla funkcjonariuszy Policji z zakresu radzenia sobie ze stresem, umiejętności interpersonalnych itp.;

8. wyposażenie sanitariatu dla osób zakaźnie chorych w mydło i ręczniki oraz zadbanie o czystość tego pomieszczenia;
9. zaopatrzenie PdOZ w aktualną prasę dla zatrzymanych.